

**WYTYCZNE WYKONANIA I ODBIORU PRAC ZWIĄZANYCH Z UTRZYMANIEM WÓD
I URZĄDZEŃ WODNYCH
na terenie Zarządu Zlewni w Ostrołęce
w ramach umowy ramowej na lata 2026-2028**

WYMAGANIA OGÓLNE

STOSOWANE SKRÓTY:

K	- Prace konserwacyjne
UD	- Uproszczona dokumentacja
OST	- Ogólna specyfikacja techniczna
SST	- Szczegółowa Specyfikacja Techniczna
BIOZ	- Informacja dotycząca bezpieczeństwa i ochrony zdrowia
BHP	- Bezpieczeństwo i Higiena Pracy
BN	- Branżowa Norma
PN	- Polska Norma
R	- robocizna
S	- sprzęt

K-00.00.00 WYMAGANIA OGÓLNE

1. WSTĘP

1.1. Nazwa zamówienia

Utrzymanie publicznych śródlądowych wód powierzchniowych oraz urządzeń na terenie działania Zarządu Zlewni w Ostrołęce w ramach umowy ramowej na lata 2026-2028.

1.2. Kod CPV 907121800-5 – Usługi ochrony przed naturalnym ryzykiem lub zagrożeniami

1.3. Określenia podstawowe

Użyte w ST, wymienione poniżej określenia należy rozumieć, w każdym przypadku, następująco:

- 1.3.1. **ciek naturalny** - rozumie się przez to rzeki, strugi, strumienie oraz inne wody płynące w sposób ciągły lub okresowy, naturalnymi korytami,
- 1.3.2. **kanal** - rozumie się przez to sztuczne koryta prowadzące wodę w sposób ciągły lub okresowy, o szerokości dna co najmniej 1,5 m przy ich ujściu lub ujęciu,
- 1.3.3. **przepust** - budowla komunikacyjna w formie zamkniętej konstrukcji, służąca do przepływu wody w ciekach naturalnych i kanałach, pod nasypem korpusu drogowego,
- 1.3.4. **stopień redukcyjny** - budowla inżynierska (zwana również progim) służąca do zmiany spadku dna cieków naturalnych i kanałów,
- 1.3.5. **budowla piętrząca (zastawka, jaz, przepust z piętrzeniem)** - budowla inżynierska posiadająca prowadnice do zamknięć szandorowych, jak też wyposażone we własne zasuwy, służące do okresowego piętrzenia wody w cieku naturalnym lub kanale.
- 1.3.6. **dziennik realizacji zadania utrzymaniowego (zwany dalej Dziennikiem)** - dziennik, wydany przez zamawiającego w formie uproszczonej, stanowiący dokument z zapisem przebiegu prac utrzymaniowych oraz zdarzeń i okoliczności zachodzących w toku wykonania prac,
- 1.3.7. **Kierownik budowy** - osoba wyznaczona przez Wykonawcę, upoważniona do kierowania pracami i występowania w jego imieniu w sprawach realizacji obiektu,
- 1.3.8. **Osoba wyznaczona do nadzoru nad pracami lub Osoba wyznaczona do kontroli technicznej** – które działają w imieniu właściwej jednostki organizacyjnej PGW Wody Polskie odpowiedzialnej za realizację prac utrzymaniowych,
- 1.3.9. **Inspektor** - osoba wyznaczona przez Zamawiającego, upoważniona do nadzorowania prac i występowania w jego imieniu w sprawach realizacji obiektu.
- 1.3.10. **niweleta koryta dna** - wymagana rzędna dna koryta cieku naturalnego lub kanału,
- 1.3.11. **linia brzegu** - wyraźna krawędź brzegu cieku naturalnego lub kanału
- 1.3.12. **budowa - wykonywanie** obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego,

- 1.3.13. **geowłóknina** - mata filtracyjna z grupy syntetyków przeciwoerozyjnych stosowana pod różne ubezpieczenia, np.: kamienne, faszynowe,
- 1.3.14. **szandory** - deski drewniane, przycięte na wymiar, służące do zakładania w prowadnice budowli piętrzących
- 1.3.15. **grodzia** - tymczasowa budowla (np. ziemna - drewniana) służąca do przegradzania koryta cieków na czas budowy,
- 1.3.16. **odkład** - grunt uzyskany z wykopu lub przekopu w określonym miejscu bez przeznaczenia użytkowego lub z przeznaczeniem do późniejszego zasypiania wykopu,
- 1.3.17. **plantowanie terenu** - wyrównanie terenu do zadanych projektem rzędnych, przez ścięcie wypukłości i zasypianie wgłębień,
- 1.3.18. **pospółka** - naturalny grunt rzeczny, składający się z frakcji żwirowych i piaszkowych (bez glin, ilów i piasków plastycznych),
- 1.3.19. **przedmiar prac** - wyliczenie wielkości prac wynikających z przeglądów i ich zestawienie w kolejności przewidywanego wykonywania, z podaniem ilości w obowiązujących jednostkach miar,
- 1.3.20. **karczowanie** - wyrywanie pni ściętych drzew z ziemi wraz z korzeniami,
- 1.3.21. **karpina** - drewno pniaków pozostałych po ścięciach drzew, wydobyte z ziemi wraz z częścią korzeniową,
- 1.3.22. **kiszka faszynowa** - elementy elastyczne o średnicy 10-30 cm, wykonane z faszyny wiklinowej lub leśnej, ułożone wzdłuż osi kieszki i powiązane drutem w wymaganych normą odstępach,
- 1.3.23. **narzut kamienny** - umocnienie skarp lub dna cieków kamieniami dobranej wielkości,
- 1.3.24. **normy** - oznaczają wymagania techniczne przyjęte przez uznany organ standaryzacyjny w celu powtarzalnego i ciągłego stosowania,
- 1.3.25. **palisada** - poprzeczna przegroda koryta cieków, wykonana z pali w celu redukcji spadku podłużnego i przeciw działaniu erozji dennej,
- 1.3.26. **polecenie Osoby wyznaczonej do nadzoru nad pracami lub Osoby wyznaczonej do kontroli technicznej, Inspektora** - polecenie przekazane Wykonawcy w formie pisemnej, dotyczące sposobu realizacji prac lub innych spraw związanych z prowadzeniem prac

2. INFORMACJA O TERENIE PROWADZENIA PRAC.

2.1. Organizacja prac.

- 2.1.1. Wprowadzenie wykonawcy na obiekt - Zamawiający w terminie określonym w dokumentach umowy przekaze Wykonawcy teren wykonywanych prac – protokołem przekazania terenu. Protokół podpisują Osoba wyznaczona do nadzoru nad pracami lub Osoba wyznaczona do kontroli technicznej.
- 2.1.2. Zabezpieczenie terenu prowadzenia prac - do Wykonawcy należy właściwe zabezpieczenie i oznakowanie terenu, na którym będą realizowane prace (w razie potrzeby).

2.2. Zabezpieczenie interesów osób trzecich.

Wykonawca odpowiada za ochronę ogrodzenia posesji, ogrodzenia gruntów oraz instalacji na powierzchni ziemi i za występujące urządzenia podziemne, takie jak rurociągi, kable itp. Wykonawca zapewni właściwe oznaczenie i zabezpieczenie przed uszkodzeniem tych instalacji i urządzeń w czasie trwania prac. O fakcie przypadkowego uszkodzenia tych instalacji niezwłocznie powiadomi Zamawiającego. Wykonawca będzie odpowiadać za wszelkie spowodowane przez jego działania uszkodzenia w/w instalacji, oznaczonych w terenie słupkami sygnalizacyjnymi.

2.3. Ochrona środowiska oraz dobre praktyki utrzymania wód.

2.3.1. Wymagania ogólne.

W trakcie realizacji prac, Wykonawca zobowiązany jest znać i stosować się do przepisów zawartych we wszystkich regulacjach prawnych w zakresie ochrony środowiska. W okresie realizacji oraz do czasu zakończenia prac Wykonawca będzie podejmował stosowne działania, aby dostosować się do wszystkich przepisów i normatywów w zakresie ochrony środowiska na terenie prowadzonych prac.

2.3.2. Będzie miał szczególny wzgląd na zabezpieczenia przed:

- zanieczyszczeniem zbiorników i cieków wodnych płynami lub substancjami toksycznymi,
- możliwością powstania pożaru,
- trwałym zniszczeniem gniazd i lęgów ptaków,
- zdewastowaniem naturalnych tarlisk ryb w miejscu ujść rzek i kanałów do jezior i naturalnych zbiorników wodnych.

- 2.3.3. W przypadku, gdy na wykonanie określonych prac wydana została decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, należy zastosować się do jej wymagań oraz przygotować sprawozdanie z wykonanych prac, jeśli będzie wymagane, które należy załączyć do dokumentacji odbiorowej.
- 2.3.4. Wykonawca zobowiązany jest zapoznać się z następującymi publikacjami:
- Katalog dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania: <https://www.gov.pl/web/klimat/katalog-dobrych-praktyk-w-zakresie-robot-hydrrotechnicznych>
  - Dobre praktyki utrzymania rzek: https://straznicy.wwf.pl/wp-content/uploads/2018/10/Dobre_praktyki_utrzymania_rzek_wyd_II.pdf,
  - Renaturyzacja wód – podręcznik dobrych praktyk renaturyzacji wód powierzchniowych: https://straznicy.wwf.pl/wp-content/uploads/2020/07/Podrecznik_renaturyzacji.pdf.
- 2.3.5. Po zakończeniu prac Wykonawca wskaże w dokumentacji powykonawczej zakres/odcinki prac, które przeprowadzone zostały zgodnie z wytycznymi, o których mowa powyżej, wraz z uzasadnieniem, a także przedstawi dokumentację fotograficzną przedstawiającą stan przed oraz po wykonaniu prac.
- 2.3.6. Wymagania dotyczące zastosowania dobrych praktyk.**
- W trakcie realizacji prac należy:
- unikać działań szkodliwych dla środowiska oraz innych jednostek występujących na tym terenie w zakresie zanieczyszczeń, hałasu oraz innych czynników powodowanych działalnością Wykonawcy,
  - rozbiórkę tam bobrowych wykonywać zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami,
  - nie wykorzystywać terenu szerzej niż to niezbędne. Wykorzystywany teren po zakończeniu prac należy przywrócić do stanu pierwotnego,
  - w przypadku prowadzenia prac z brzegu, wykorzystywać do tego tylko jeden brzeg rzeki, pozostawiając drugi nienaruszony,
  - prowadzić prace jak najkrótszymi odcinkami (nie na dłuższych odcinkach jednocześnie),
  - nie niszczyć bez uzasadnionej i ewidentnej potrzeby żadnej roślinności, zwierząt ani ich siedlisk,
  - nie dopuszczać do uszkodzania pozostających drzew i krzewów (także ich systemów korzeniowych). W razie potrzeby zabezpieczać je przed uszkodzeniem na czas wykonywania prac,
  - jeżeli dla wykonania prac konieczne jest udrożnienie dojazdów, należy przywrócić ich niedrożność po zakończeniu prac,
  - ile założenia prac wyraźnie nie zakładają inaczej, przycinać drzewa w miarę konieczności zamiast ich usuwania (dotyczy także martwych drzew w nurcie rzeki),
    - przed ewentualnym usunięciem wykrotów lub złomów drzew, zapewnić protokolarne oględziny zgodnie z przepisami o ochronie przyrody,
  - ile założenia prac wyraźnie nie zakładają inaczej, pozostawić nienaruszone,
    - zadrzewienia i zakrzewienia, drzewa martwe, karpie drzew,
      - roślinność na brzegu i w wodzie;
      - podcięcia erozyjne brzegu, potencjalne ukrycia ryb pod brzegiem, nory zwierząt w brzegu;
      - naturalne wyspy;
      - rumosz drzewny w rzece (w razie przypadkowego wydobycia, zwrócić do rzeki, można wykorzystywać do kierowania nurtu);
      - kamienie i żwir w rzece (w razie przypadkowego wydobycia, zwrócić do rzeki, można wykorzystywać do kierowania nurtu);
      - przegłębienia koryta (stanowiące m. in. schronienie dla organizmów wodnych podczas niszów);
      - odsypy i namuliska.
  - ile założenia prac wyraźnie nie zakładają inaczej, oszczędzać i zachowywać wszystkie nieregularności głębokości i linii brzegowej ciekłu.

- wykluczyć pozostawianie jakichkolwiek odpadów. Po zakończeniu prac, sprawdzić teren pod tym kątem i usunąć wszystkie ewentualne odpady. Wskazane jest także usunięcie w miarę możliwości odpadów rozproszonych, zalegających na terenie objętym pracami już przed ich rozpoczęciem,
- prace należy prowadzić tylko w porze dziennej, z maksymalnym ominięciem pory porannej i wieczornej,
- bezpośrednio przed rozpoczęciem prac, wypłoszyć zwierzęta z zagrożonego terenu, prac, np. przechodząc przez teren, który będzie skoszony. W razie potrzeby, w porozumieniu z użytkownikiem rybackim, zapewnić odlów i przeniesienie ryb z odcinka obejmowanego pracami. W przypadku prac ingerujących w dno cieków (np. odmulanie, usuwanie roślinności wodnej), w razie konieczności należy zapewnić zebranie dużych bezkręgowców i ich przeniesienie poza teren prac,
- unikać niepokożenia zwierząt. W przypadku przypadkowego spłoszenia, pozwolić na spokojne oddalenie się.
- zabezpieczyć miejsca prac przed dostępem zwierząt i narażeniem ich na niebezpieczeństwo, np. zabezpieczać miejsca prac ziemnych przed dostępem płazów, skarpy wykopów przed zagnieżdżeniem się brzegówek itp.,
- nie tworzyć miejsc pułapkowych dla zwierząt, np. wykopów uniemożliwiających wydostanie się zwierząt. Jeśli jest to nieuniknione, kontrolować takie miejsca dwukrotnie w ciągu doby i wydobywać zwierzęta,
- maksymalnie ograniczać zamulenie wody. W przypadku nieuniknionego występowania zamulenia poniżej miejsca wykonywanych prac, czasowo wstrzymywać prace na okres co najmniej dwukrotnie przekraczający okres wystąpienia zamulenia.

2.4. Bezpieczeństwo i higiena pracy

Podczas realizacji prac Wykonawca będzie przestrzegał przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, a w szczególności:

- 2.4.1. Prace utrzymaniowe - melioracyjne mogą być wykonywane tylko przez osoby zdrowe (posiadające aktualne badania lekarskie, dopuszczające do wykonywania ciężkich prac fizycznych). Przeszły przeszkolenie na stanowisku pracy w zakresie BHP przestrzegającym przed urazami (skaleczenie kosą, łopatą, kosiarką spalinową, piłą mechaniczną), informującym o przebywaniu w bezpiecznej odległości od zasięgu roboczego ramienia koparek, niebezpieczeństwem utonięcia w miejscu występowania w dnie cieków naturalnych i kanałów, grząskich bagien oraz zagrożenia ukąszeń ze strony jadowitych gadów.
- 2.4.2. Prace na danym stanowisku muszą być wykonywane przez minimum dwie osoby, będące w zasięgu wzroku.
- 2.4.3. Zabrania się manipulowania przy znalezionych niewypałach, a o ich znalezieniu należy bezzwłocznie zawiadomić najbliższy posterunek policji, zabezpieczony uprzednio znalezisko, w sposób wyraźnie widoczny.
- 2.4.4. Zabrania się przeszkakiwania przez cieków naturalne i kanały, posługując się sprzętem mierniczym jak łaty, tyczki czy statywy.
- 2.4.5. Pracownicy muszą pracować w odpowiednim oddaleniu od siebie (min. 3,0 m), oddalając niebezpieczeństwo wzajemnego ranienia ostrymi narzędziami (kosi, widły, szpadle, łopaty).
- 2.4.6. W terenach silnie zabagnionych, gdzie istnieje niebezpieczeństwo ugrzęźnięcia, należy zachować szczególną ostrożność. Pracownicy według potrzeb powinni tyczkami sprawdzać nośność gruntu.
- 2.4.7. Pracownicy pracujący w terenie bezwzględnie powinni być wyposażeni w kompletną apteczkę. Wskazane jest wyposażenie w sprawny telefon komórkowy.
- 2.4.8. Przy ścinaniu drzew pilarką spalinową mogą obsługiwać wyłącznie osoby po odpowiednich przeszkoleniach, posiadający wymagane uprawnienia.
- 2.4.9. Wykonawca zapewni na własny koszt wyposażenie i odzież wymaganą dla ochrony życia i zdrowia pracowników.

3. WYMAGANIA DOTYCZĄCE WŁAŚCIWOŚCI STOSOWANYCH WYROBÓW BUDOWLANYCH.

- 3.4. Wykonawca zobowiązany jest dostarczyć dowody (atesty, świadectwa jakości, wyniki badań, zaświadczenia itp.) zaświadczające o dopuszczeniu do obrotu i stosowania w budownictwie wyrobów budowlanych oraz urządzeń technicznych.

3.5. Wykonawca odpowiada za uzyskanie pozwoleń od właścicieli i stosownych władz na pozyskanie materiałów z jakichkolwiek miejscowych źródeł, włączając w to źródła wskazane przez Zamawiającego

4. WYMAGANIA DOTYCZĄCE STOSOWANEGO SPRZĘTU.

4.4. Wykonawca jest zobowiązany do używania jedynie takiego sprzętu, który nie spowoduje niekorzystnego wpływu na jakość wykonanych prac. Sprzęt używany do prac powinien być zgodny z ofertą Wykonawcy, gwarantujący zachowanie przewidzianej technologii prac w przedmiarze prac, zawartym w uproszczonej dokumentacji.

4.5. Sprzęt będący własnością Wykonawcy lub wynajęty do wykonania prac ma być sprawny technicznie. Jego praca powinna gwarantować zachowanie norm ochrony środowiska.

4.6. Przy ruchu po drogach publicznych pojazdy muszą spełniać wymagania dotyczące przepisów ruchu drogowego, szczególnie w odniesieniu do dopuszczalnych obciążeń na osie i innych parametrów technicznych.

4.7. Wykonawca jest zobowiązany usuwać na bieżąco, na własny koszt, wszelkie uszkodzenia i zanieczyszczenia spowodowane przez jego pojazdy na drogach publicznych oraz dojazdach do terenu prac.

4.8. Liczba i wydajność sprzętu powinna gwarantować wykonanie prac w terminie.

5. WYMAGANIA DOTYCZĄCE WYKONANIA PRAC.

5.4. Prace na publicznych śródlądowych wodach powierzchniowych oraz urządzeniach wodnych są pracami liniowymi lub punktowymi, o utrudnionym dostępie do obiektów.

5.5. Wykonawca przemieszcza się wzdłuż konserwowanego obiektu bez potrzeby posiadania zaplecza budowy, wygradzenia obiektu, posiadania projektu organizacji ruchu.

5.6. Organizując pracę na budowlach, należy je rozpocząć od ujścia tj. od pierwszej budowli, umożliwiając swobodny przepływ wody przez tę budowlę.

5.7. Wykonawca jest odpowiedzialny za prowadzenie prac zgodnie z umową oraz za jakość zastosowanych materiałów i wykonania prac zgodnie z przekazaną uproszczoną dokumentacją projektową.

5.8. Wykonawca ponosi całkowitą odpowiedzialność za dokładne wytyczenie i rozmierzenie w terenie prac zgodnie z wymiarami i rzędnymi określonymi w uproszczonej dokumentacji.

5.9. Sprawdzenia wytyczenia prac lub wyznaczenia wysokości przez Osoby wyznaczonej do nadzoru nad pracami lub Osoby wyznaczonej do kontroli technicznej, Inspektora nie zwalnia Wykonawcy od odpowiedzialności za ich dokładność.

5.10. Osoba wyznaczona do nadzoru nad pracami lub Osoba wyznaczona do kontroli technicznej, mają obowiązek powiadomić niezwłocznie Zamawiającego (właściwą jednostkę realizującą zadania utrzymaniowe) o stwierdzonych w czasie kontroli lub odbioru niezgodnościach z uproszczoną dokumentacją bądź sztuką budowlaną.

5.11. W trakcie wykonywania prac należy na bieżąco utrzymywać koryto ciekłu w pełnej drożności, aż do chwili odebrania prac.

5.12. Wykonawca zobowiązany jest do przestrzegania zaleceń Osoby wyznaczonej do nadzoru nad pracami lub Osoby wyznaczonej do kontroli technicznej, sprawującej nadzór nad realizacją przedmiotu umowy, wyznaczonej przez inwestora, której polecenia będą wykonywane nie później niż w czasie przez nią określonym pod groźbą wstrzymania prac. Skutki finansowe z tego tytułu ponosi Wykonawca.

5.13. Wszelkie prace należy wykonywać zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym Ustawą o ochronie przyrody, Ustawą o odpadach i Ustawą Prawo Ochrony Środowiska

6. NADZÓR PRZYRODNICZY:

Nadzór przyrodniczy polegał będzie na kontroli i nadzorze nad wykonywanymi pracami utrzymaniowymi w celu zminimalizowania ewentualnych negatywnych skutków oddziaływania prowadzonych prac na środowisko przyrodnicze.

Zakres nadzoru przyrodniczego obejmuje:

- a) rozpoznanie stanowisk, siedlisk roślin lub zwierząt, miejsc rozmnażania albo czasowego przebywania gatunków chronionych roślin lub zwierząt w granicach obiektu objętego pracami utrzymaniowymi – potwierdzone wpisem do dziennika prac utrzymaniowych przed przystąpieniem Wykonawcy do prac konserwacyjnych.
- b) zaproponowanie działań ochronnych zapobiegających potencjalnym negatywnym skutkom prowadzonych prac – wpis do dziennika prac konserwacyjnych.
- c) kontrola realizacji przez Wykonawcę prac utrzymaniowych, zaleceń ochronnych w przypadku konieczności ich zastosowania – zalecenia wskazane w dzienniku prac konserwacyjnych.

- d) sprawozdanie końcowe z przeprowadzonego nadzoru zawierające wyniki prowadzonych obserwacji, opis działań podjętych w celu wyeliminowania potencjalnego, negatywnego wpływu prowadzonych prac na środowisko przyrodnicze, dokumentację fotograficzną oraz wnioski z podjętych działań.

Wymagania dotyczące prowadzenia nadzoru przyrodniczego

Nadzór przyrodniczy powinien być wykonywany przez osobę/osoby/ posiadającą niezbędne kwalifikacje gwarantujące należyte wykonanie powierzonych obowiązków, tj. osobę/osoby legitymującą się wykształceniem wyższym o kierunku biologia, ochrona środowiska lub pokrewne.

Wykonawca zobowiązany jest wykonać wszystkie czynności przewidziane dla pełnienia nadzoru przyrodniczego oraz sprawozdania z przeprowadzonego nadzoru sumiennie i fachowo, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j.Dz.U.2023. poz. 1336 ze zm.), ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j.Dz.U.2024 r. poz. 54) oraz do przestrzegania wytycznych Zamawiającego.

W przypadku stwierdzenia na danym obszarze gatunków roślin, zwierząt objętych ścisłą lub częściową ochroną gatunkową, Wykonawca niezwłocznie poinformuje o tym fakcie przedstawiciela Zamawiającego a miejsce ich występowania w sposób widoczny i trwały oznaczy w terenie.

Wykonawca nadzoru zaproponuje w razie potrzeby działania ochronne zapobiegające potencjalnym negatywnym skutkom prowadzonych prac oraz prowadzi będzie kontrolę ich realizacji lub jeżeli zajdzie taka konieczność zaleci wstrzymanie prac do momentu uzgodnienia dalszego postępowania z właściwym miejscowo Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

Wykonawca nadzoru będzie prowadził sprawozdania z pełnionego nadzoru przyrodniczego, sporządzone w formie kart nadzoru przyrodniczego (wzór karty stanowi załącznik nr 7 do Umowy) Sporządzenie takiej karty będzie miało swoje odzwierciedlenie w dzienniku zadania utrzymaniowego.

Dla każdego obiektu Wykonawca nadzoru sporządzi karty nadzoru przyrodniczego;

- 1) przed wejściem na obiekt – oględziny przeprowadzi w okresie od dnia przekazania terenu prac do dnia rozpoczęcia prac utrzymaniowych na gruncie, na danym obiekcie,
- 3) w przypadku stwierdzenia na danym obszarze gatunków roślin, zwierząt objętych ścisłą lub częściową ochroną gatunkową – wraz z zaleceniami.

7. OPIS SPOSOBU PRZEPROWADZENIA ODBIORU PRAC UTRZYMANIOWYCH

Nad prawidłowym procesem wykonywania prac utrzymaniowych czuwa Osoba wyznaczona do nadzoru nad pracami lub Osoba wyznaczona do kontroli technicznej - przez Zleceniodawcę. Celem nadzoru nad wykonywanymi pracami będzie takie sterowanie ich realizacją, aby osiągnąć założoną jakość wykonania prac oraz zakończyć wszystkie prace w terminie zgodnym z umową.

Kontroli podlegają wszystkie etapy prowadzenia prac. Po zakończeniu prac teren ich wykonywania powinien być uprzątnięty, a wszelkie tymczasowe zabezpieczenia (przetamowania) zlikwidowane. Kontrola wykonania polegać będzie na wizualnej ocenie kompletności, ilości oraz jakości wykonanych prac.

Prace powinny być wykonane zgodnie z Uproszczoną Dokumentacją, Specyfikacją techniczną Wykonania i Odbioru Prac, Umową oraz poleceniami Osoby wyznaczonej do nadzoru nad pracami lub Osoby wyznaczonej do kontroli technicznej ze strony Zamawiającego.

- 1) Strony postanawiają, że przedmiotem odbioru będą wykonane w całości, poszczególne elementy wynikające z kalkulacji ofertowej.
- 2) **Wykonawca zgłasza Zamawiającemu zakończenie prac (częściowych, zanikających lub końcowych) i gotowość odbioru potwierdza wpisem do Dziennika. Ponadto o fakcie zakończenia prac i gotowości do ich odbioru Wykonawca zawiadomia pisemnie (lub w formie elektronicznej na adres wskazany w umowie) osobą wyznaczoną do kontroli technicznej lub osobę lub osobą wyznaczoną do nadzoru nad pracami (formularz zawiadomienia stanowi załącznik nr 4 do umowy).**
- 3) Ustala się następujące rodzaje odbiorów:
  - a) Odbiór częściowy

Odbioru częściowego dokonuje się protokolarnie na podstawie zgłoszenia Wykonawcy w celu prowadzenia bieżących częściowych rozliczeń zgodnie ze stopniem zaawansowania prac i Kosztorysem Ofertowym.

b) Odbiór końcowy

Strony postanawiają, że przedmiotem odbioru końcowego będzie cały zakres rzeczowy objęty Umową Częstkową. Odbioru końcowego dokonuje się protokolarnie po całkowitym zakończeniu wszystkich prac składających się na przedmiot Umowy Częstkowej na podstawie zgłoszenia Wykonawcy. Odbiór końcowy jest przeprowadzany komisyjnie przy udziale upoważnionych przedstawicieli Zamawiającego oraz w obecności Wykonawcy.

- 4) Jeżeli w toku czynności odbioru zostaną stwierdzone wady to Zamawiającemu przysługują następujące uprawnienia:
  - a) jeżeli wady nadają się do usunięcia może odmówić odbioru do czasu usunięcia wad lub gdy wady w ocenie Zamawiającego nie są istotne, Zamawiający może dokonać odbioru prac sporządzając przy tym listę wad i usterek, wyznaczając przy tym dodatkowy czas na ich usunięcie;
  - b) jeżeli wady nie nadają się do usunięcia to:
    - jeżeli nie uniemożliwiają one użytkowania przedmiotu odbioru zgodnie z przeznaczeniem Zamawiający może obniżyć odpowiednio wynagrodzenie stosownie do wynagrodzenia przysługującego za wadliwie wykonaną pracę,
    - jeżeli wady uniemożliwiają użytkowanie zgodnie z przeznaczeniem Zamawiający może odstąpić od Umowy Częstkowej z winy Wykonawcy.
- 5) Wszystkie czynności dokonywane podczas odbioru, jak i terminy wyznaczone na usunięcie wad i usterek będą zawarte w protokole odbioru podpisanym przez upoważnionych przedstawicieli Stron wskazanych w Umowie Częstkowej.
- 6) Wykonawca zawiadamia Zamawiającego o fakcie usunięcia wad i usterek, jednocześnie żądając odbioru prac w zakresie uprzednio uznanym jako wadliwy.
- 7) W przypadku niewykonania przedmiotu Umowy Częstkowej lub nieusunięcia wad i usterek w wyznaczonym terminie, Zamawiający ma prawo zlecenia usunięcia wad i usterek oraz niezrealizowanego przedmiotu Umowy Częstkowej innemu podmiotowi na koszt i ryzyko Wykonawcy.
- 8) Datą zakończenia Prac będzie dzień zgłoszenia przez Wykonawcę zakończenia Prac, jeśli w trakcie odbioru Zamawiający potwierdzi wykonanie całości przedmiotu Zamówienia Częstkowego bez wad.

8. PRZEPISY ZWIĄZANE

- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz.U.2024, poz. 1087 ze zm.)
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz.U.2024.poz. 1881 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. z 2003 r. Nr 120, poz. 1126 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 października 2015 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz.U.2015.1775 t.j. z dnia 2015.11.03)
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 o wyrobach budowlanych (Dz.U.2021 poz. 1213 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (Dz.U.2021.2454 t.j. z dnia 2021.12.29.)
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. 2024 poz. 1478 ze zm.)
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U.2024 poz. 1907 ze zm.)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2024 poz. 1946 ze zm.).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz.U.2003.47.401 z dnia 2003.03.19).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz.U.2001 nr 118 poz. 1263).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 czerwca 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U.2008.108.690 z dnia 2008.06.24)

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. – Ustawa o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków i trybu postępowania w sprawach rozbiórek nieużytkowanych lub niewykończonych obiektów budowlanych (Dz.U.2004.198.2043 z dnia 2004.09.10)
- Przepisy prawa miejscowego, dotyczące gatunków i obszarów chronionych.

SZCZEGÓŁOWA SPECYFIKACJA TECHNICZNA

K-01 PRACE PRZYGOTOWAWCZE

K-01.01 Wycinka drzew, krzewów oraz karczowanie

K-01.01.01. Wycince podlegają drzewa, których wiek nie przekracza 10 lat, na pozostałe należy uzyskać wymagane zezwolenie. Przy ścinaniu drzew w miarę możliwości należy zachować kierunek równoległy do cieku, unikając zniszczeń w płonach występujących na przyległych gruntach. Przy pracy należy zachować szczególne bezpieczeństwo, które zostało opisane w OST pkt. 2.2. Wyrobione dłużyce (po obcięciu gałęzi) należy składować w stosy, powyżej linii brzegowej, pozostawiając do dyspozycji Zamawiającego.

K-01.01.02. Krzaki należy wycinać przy poziomie gruntu lub powierzchni poniżej gruntu, bez karczowania. Przez krzaki rozumie się roślinność twardą o średnicy do 10 cm i wieku do 10 lat. Gałęzie drzew utrudniające spływ wód należy wycinać tak, aby nie uszkodzić pnia oraz kory drzew. Prace należy wykonywać przy pomocy pił ręcznych, spalinowych lub siekierami. Wycięte krzaki i gałęzie należy najpierw złożyć na górze skarpy, a następnie odnieść lub odwieźć w miejsce wskazane przez osobę nadzorującą ze strony Zamawiającego. Jakikolwiek odstępstwa wymagają uzyskania zezwolenia ze strony Zamawiającego. Przy pracy należy zachować szczególne bezpieczeństwo, które zostało opisane w OST pkt. 2.2.

K-01.01.03. Pnie po dokonanej wycince, z uwagi na niebezpieczeństwo uszkodzenia powierzchni skarpy i poboczy, podlegają karczowaniu. Ilość pni przeznaczonych do karczowania, sposób prac (ręczny czy mechaniczny) ściśle określa UD. Wyznaczenie pni (często karczowaniu podlegają stare, istniejące pnie) dokonuje Kierownik prac i uzyskuje potwierdzenie Inspektora poprzez wpis do dziennika budowy. Karpina jest składowana w wybranych miejscach, a następnie wywożona w miejsce wskazane przez Zamawiającego.

K-01.01.04. Lokalizacja istniejącego uzbrojenia w miejscu prowadzonych prac - przed przystąpieniem do prac obejmujących w szczególności mechaniczne wydobywanie namułu z dna cieku, rozbudowę koryta cieku, wykopów liniowych i obiektowych, należy zlokalizować urządzenia podziemne takie jak rurociągi, kable itp. Zlokalizowanie uzbrojenia dokonujemy, wykorzystując słupki oznaczeniowe, a następnie poprzez wykonanie odkrywek sposobem ręcznym. Miejsce występowania szczegółowo oznaczamy. Odszukane przewody zabezpieczamy, przysypując warstwą ziemi, a następnie układamy taśmę informacyjną (o ile występuje).

K-01.02 Prace rozbiórkowe

K-01.02.01. Demontaż i montaż ogrodzeń - W szczególności w przypadku wykonywania prac sprzętem mechanicznym, zachodzi potrzeba wykonania rozgrodzeń usytuowanych (pomimo zakazowi art. 232., ust. 1 - Prawo wodne) w miejscu pasa technologicznego. Dotyczy to ogrodzeń pobudowanych równoległe do cieku jak i tych wykonanych prostopadłe do koryta, często do samej stopy skarpy. Kierownik prac w każdym przypadku o zamiarze rozbiórki ogrodzenia, powiadamia właściciela. Po dokonanych uzgodnieniach przystępuje do rozgrodzeń, nie powodując uszkodzeń. Każdego dnia po zakończeniu pracy wykonuje prowizoryczne ogrodzenie w sposób wcześniej uzgodniony z właścicielem gruntu. Po wykonaniu prac (nie czekając do dnia odbioru końcowego), Wykonawca montuje ogrodzenie, przywracając poprzedni stan. Całą odpowiedzialność za ewentualne uszkodzenia ponosi Wykonawca.

K-01.02.02. Rozbiórkę poszczególnych elementów budowli, różnych rodzajów umocnień (umocnienie stopy skarpy kiszka faszynową, palisad, narzutów z kamienia, narzutów z bruku, itp.) należy wykonać zgodnie z przedmiarem prac

. Roboty mechaniczne należy w tym przypadku ograniczyć do niezbędnych, nie naruszając sprawnych technicznie części elementów budowli, umocnień. Docelowe miejsce składowania wydobytych elementów należy uzgodnić z Inspektorem.

K-01.03 Uzgodnienia

K-01.03.01. Wykonawca jest zobowiązany przestrzegać uwarunkowań zawartych w treści uzgodnień z poszczególnymi instytucjami, dotyczących technicznych warunków wykonania prac, ochrony

interesów uzgadniającego, sposobu powiadamiania o zamiarze rozpoczęcia prac, ochrony interesów uzgadniającego, sposobu powiadamiania o zamiarze rozpoczęcia prac, a także dokonania końcowego odbioru prac. Uzgodnienia stanowią integralną część UD.

K-02 KONSERWACJA BIEŻĄCA

K-02.01. Usuwanie zatorów

Usuwanie zatorów jest czynnością poprzedzającą dalszą konserwację, doprowadzając do zmniejszenia napelnienia koryta ciekłu. Obejmuje usunięcie z koryta ciekłów naturalnych i kanałów uformowanych zanieczyszczeń, utrudniających przepływ wody. Najczęściej są to zwalone drzewa, ułamane gałęzie, worki foliowe, zwarte kępy roślinności wodnej, namuliska, itp. Gromadzą się z wiatrołomów, przyplływają z wodą, bądź też w wyniku działań ludzi lub bobrów. Wydobyte krzaki i gałęzie należy najpierw zebrać i złożyć w stopy na górze skarpy ciekłu, a następnie odnieść lub odwieźć w miejsce wskazane przez osobę nadzorującą ze strony Zamawiającego. Zebrane śmieci należy zutylizować zgodnie z przepisami odrębnymi. Kamienie należy zebrać i wywieźć poza obszar prac.

K-02.02. Wykaszanie skarp, dna ciekłów naturalnych, kanałów i wałów p.pow. z roślinności.

K-02.02.01. Wykaszanie porostów z powierzchni skarp, jest zabiegiem cyklicznym. Obejmuje najczęściej odcinki ciekłów przepływające przez eksploatowane (intensywnie nawożone) użytki zielone, gdzie porost traw występujący na powierzchni skarp, tamuje odpływ wody. Wykoszenie porostów ze skarp ciekłów należy wykonać ręcznie przy pomocy konwencjonalnej kosy ręcznej lub ręcznej kosy spalinowej natomiast tam, gdzie pozwalają na to warunki terenowe – mechanicznie. Wykonawca zobowiązany jest do używania jedynie takiego sprzętu, który nie powoduje niekorzystnego wpływu na jakość wykonywanych prac i na środowisko. Wykoszenie porostów ze skarp należy wykonać na wysokość maksymalnie 10 cm od powierzchni gruntu, a tam, gdzie umożliwiają to warunki terenowe (równe, płaskie skarpy) na wysokość 5cm. Koszenie powierzchni skarp wykonywać zgodnie z przedmiarem prac, jednak koszeniu podlega cała szerokość, aż do góry skarpy oraz w zależności od warunków terenowych - ławeczka do 1.00m (pobocze ciekłu). Wykosić należy również powierzchnię terenu przy budowlach (przepusty, budowle piętrzące itp.) Przy wykonywaniu niniejszych prac należy zachować środki ostrożności opisane w OST, pkt. 2.3.5. Uzyskany pokos należy wywieźć zgodnie z obowiązującymi przepisami.

K-02.02.02 Wykoszenie porostów z dna ciekłu należy rozpocząć od najniższego punktu i prowadzić w kierunku przeciwnym do nurtu. Wykoszenie dna odbywa się zawsze z równoczesnym wygrabieniem porostów. Wygrabione porosty należy złożyć wzdłuż górnej części skarpy, powyżej pasa wykoszonych skarp. Nie dopuszcza się tworzenia przyzm. Wykoszenie porostów z dna ciekłu należy wykonać na wysokość maksymalnie 5 cm od powierzchni dna ciekłu. W przypadku spłynięcia w dół ciekłu wykoszonych porostów należy je wygrabić i usunąć z koryta ciekłu. Uzyskany pokos należy wywieźć zgodnie z obowiązującymi przepisami.

K-02.02.03 Wykaszanie porostów z powierzchni skarp odbywa się z wygrabieniem lub bez wygrabienia porostów ze skarp ciekłu, co zawsze określa przedmiar prac. Niewygrabione porosty należy pozostawić na skarpach ciekłów, przy czym minimalna odległość złożonego pokosu powinna wynosić minimum 1,0m od powierzchni lustra wody. Wykoszone porosty powinny być rozłożone równomiernie na skarpach ciekłu. W przypadku wygrabiania porostów ze skarp ciekłu, należy je złożyć w wałek na granicy wykonywanego wykoszenia. Wygrabienie wykonywać bezpośrednio po wykoszeniu porostów ze skarp ciekłu.

K-02.02.04 Mechaniczne wykoszenie roślin z dna ciekłów (kosiarką pływającą) dotyczy koszenia dna rzek i kanałów o dużej szerokości i głębokości wody umożliwiającej jej wodowanie i swobodne pływanie. Wykaszanie należy wykonywać kosiarką pływającą z odpowiednim do tego rodzaju robót oprzyrządowaniem, a operatorzy muszą posiadać do tego rodzaju prac odpowiednie uprawnienia. Przed przystąpieniem do wykoszenia pierwszego odcinka rzeki, należy wykonać przetamowanie linowe lub podobne poniżej punktu rozpoczęcia koszenia. Przetamowanie linowe można wzmocnić konstrukcją żerdziową, która nie może powodować spiętrzania wody w rzece. W miejscu wykonania przetamowania w czasie trwania koszenia należy systematycznie zbierać skoszoną roślinność. Obowiązkiem wykonawcy jest zapewnienie miejsca do wykonania przetamowania, wygrabienia i składowania wykoszonej roślinności w celu odsączenia oraz jej wywóz i utylizacja

zgodnie z odrębnymi przepisami. Wykoszenie porostów z dna cieków należy rozpocząć od najniższego punktu i prowadzić w kierunku przeciwnym do nurtu. Wykoszoną roślinność należy systematycznie wygrabić. Po wykoszeniu całego odcinka objętego koszeniem należy sprawdzić czy na wykaszonym odcinku i poniżej nie pozostały żadne wykoszone z dna rośliny. Należy również sprawdzić czy nie powstały w wyniku wykonywania koszenia zatony z wykoszonej roślinności. Wykaszanie należy wykonać środkiem cieków zgodnie z określoną w dokumentacji szerokością pozostawiając niewykoszone pasy roślinności przy brzegach. Wykaszanie roślinności wykonywać na wysokości maksymalnie 30 cm od dna, o ile na danym cieku nie występują warunki szczególne (np. obszary Natura 2000). Jeśli na mechaniczne wykaszanie roślinności z dna cieków została wydana decyzja o warunkach prowadzenia prac, należy je wykonywać zgodnie z tą decyzją.

- K-02.02.05. Odcinki cieków przepływające przez tereny zabagnione posiadają najczęściej nie uformowaną linię brzegu (rozlewiska). W tych miejscach najczęściej lustro wody zarasta kożuchem roślin pływających (glony, rzęsa wodna). Roślinność tą usuwamy przy użyciu haków z zachowaniem środków ostrożności opisanych w OSP, pkt. 2.3.6.
- K-02.02.06. Wydobycie z cieków roślin korzeniących się w dnie powszechnie nazywane jest hakowaniem. Wielkość nakładów rzeczowych uzależniona jest od procentu porośnięcia lustra wody. Nakłady rzeczowe w pozycji katalogowej przewidują wydobycie darni korzeniowej, odrzucenie roślinności na górną krawędź skarpy, powyżej pasa wykoszonych skarp i złożenie w stosy. Tylko na terenie zabudowanym kalkuluje się odwiezienie stosów roślinności poza obiekt i jest to ujęte każdorazowo w oddzielnej pozycji przedmiarowej.
- K-02.02.07. Konserwację bieżącą wykonujemy najczęściej w miesiącach czerwiec–październik, umożliwiając w szczególności wykonanie sianokosów oraz odprowadzenie wielkich wód letnich.
- K-02.02.08. Wykaszanie porostów z wałów przeciwpowodziowych jest zabiegiem cyklicznym i winno obejmować koszenie całego korpusu wału, w tym skarpy odwodnej, odpowietrzanej i korony wału. Koszenie wałów winno odbywać się minimum jednokrotnie w ciągu roku, najlepiej jednak, gdyby były dwa koszenia z czego pierwsze obejmować powinno wygrabienie pokosu i złożenie w kopy. Systematyczne okoszenia wałów wpływają pozytywnie na dobre zadarnienie się trawy, jej gęstość, ukorzenienie jak również wyeliminowanie roślin niepożądanych, głównie chwastów. Dopuszcza się niewygrabianie wykoszonego porostu w przypadku użycia do wykaszania sprzętu mechanicznego z rozdrobnieniem, a wysokość porostu nie przekracza 25 cm (sposób koszenia określono w przedmiarze prac). Zabieg należy przeprowadzić przy użyciu specjalistycznego sprzętu mechanicznego samojezdnego przystosowanego do pracy na skarpach (teren o znacznym nachyleniu) tj. samobieżnych kosiarek spalinowych (np. z osprzętem bijakowym), których ciężar nie przekracza 2,5 tony (jednostkowy nacisk na osie nie przekracza 1,25 tony) i nie powoduje uszkodzeń zadarnienia skarp i korony wału. Wszystkie wymienione zespoły mechaniczne muszą być przystosowane do pracy na skarpach.
- Wysokość wykaszane porostu powinna wynosić 5 - 8 cm od poziomu gruntu;
  - Wykoszenie skarp i korony wału oraz 1-metrowego pasa wzdłuż stopy wału w granicach własności administratora - Zamawiającego (wskazane w przedmiarze);
  - Nie należy kosić porostu traw w okresie bardzo suchym, gdy korpus wału jest znacznie przesuszony i panują bardzo wysokie temperatury powietrza, gdyż powoduje to dodatkowe wysuszenie gruntu i uszkodzenie darni oraz po opadach deszczu i w przypadku silnego nawodnienia gruntu, gdyż może to doprowadzić do uszkodzeń korpusu wału.

K-03 KONSERWACJA GRUNTOWNA

K-03.01 Usunięcie namułu z dna cieków

- K-03.01.01 Rzeczowe nakłady katalogowe na ręczne wydobycie namułu z dna cieków obejmują wyrzucenie namułu na pobocze lub odłożenie w istniejące wyrwy na powierzchni skarp. Rozplantowanie namułu lub ubicie i wyrównanie zasypanych wyrw w skarpach. Oczyszczenie pasów o szerokości 1,0 m wzdłuż krawędzi cieków. zabita kiszka faszynowa w dnie wyznacza szerokość regulacyjną cieków. W przypadku braku umocnienia, ciek powinien mieć nadaną równomierną szerokość w dnie, określoną w UD.
- K-03.01.02 Mechaniczne odmulenie obejmuje wydobycie namułu z dna cieków. Warstwę namułu każdorazowo określa przedmiar prac. Przy wykonywaniu prac należy dobrać właściwą szerokość naczynia roboczego (tzw. łyżka odmulająca), aby nie dopuścić do rozkopania dna powyżej określonej w UD szerokości dna. Tak samo niedopuszczalne jest uszkodzenie powierzchni skarp. W przedmiarze prac nie uwzględnia się odrębnych pozycji kosztorysowych dotyczących długości budowli

komunikacyjnych, w związku z czym należy przewidzieć oczyszczenie przepustów z namułu oraz przestrzeni pod mostami po trasie planowanego odmulenia. Przy pracy koparki na mokrym lub grząskim podłożu uwzględnić stosowanie materaców przenośnych (podkładów).

K-03.01.03 Wydobyty z cieku namuł należy wyrzucić na pobocze cieku, lub odłożyć w miejscach uszkodzeń skarp. Namuł na skarpach ubić i wyrównać. Ręczne rozplantowanie urobku po mechanicznym odmuleniu przeprowadzać przy pomocy narzędzi takich jak szpadle, łopaty, grabie, warstwą do 10cm. W rozplantowanej ziemi wykonać bruzdy umożliwiające spływ wód opadowych. Rozplantowanie mechaniczne przy pomocy spycharek lub koparko – spycharek z nadaniem plantowanej powierzchni spadku w kierunku cieku, wyrównaniem powierzchni oraz wykonanie bruzd umożliwiających spływ wód opadowych. Mechaniczne rozplantowanie można również przeprowadzić przez spulchnienie darni przez talerzowanie, wyrównanie powierzchni włóką i bronowanie warstwą do 10cm.

K-03.02 Oczyszczenie z namułu przepustów rurowych, naprawa przepustów

Oczyszczenie z namułu przepustów rurowych obejmuje wydobycie namułu z przewodu przepustu, przerzucenie namułu na pobocze cieku i rozplantowanie. tak samo należy usunąć wszelkie zatory z przewodu. Naprawa przepustu w szczególności uszkodzonych przyczółków z darniny, uzupełnienie ziemi w korpusie przepustu, stanowi oddzielną pozycję kosztorysową.

K-03.02 Naprawa opasek z kieszek faszynowych

Naprawa opasek z kieszek faszynowych obejmuje rozebranie elementów pozostałych po istniejącym umocnieniu wraz z wykonaniem nowych opasek, przyjmując za jednostkę przedmiarową 1,0 m.b. opaski. Istotną rzeczą jest, aby rowek pod ułożenie opaski z kieszki faszynowej był wykopany ręcznie bez nadsypywania. stanowi to gwarancję stabilizacji wykonanego umocnienia, eliminuje potocznie zwane zjawisko wysadzania kołków faszynowych. Wbudowany materiał musi odpowiadać Normie Branżowej BN-78/9224-04 - Faszyna i kołki faszynowe.

K-04 OBSŁUGA - EKSPLOATACJA BUDOWLI PIĘTRZĄCEJ

K-04.01. Czynności do wykonania przy obsłudze budowli piętrzącej

Przy obsłudze budowli piętrzącej do wykonania pozostają następujące czynności:

- dowieszenie szandorów do budowli wraz z załadunkiem,
- oczyszczenie światła budowli,
- założenie szandorów,
- regulacja poziomów piętrzenia z utrzymaniem drożności koryta cieku w obrysie budowli,
- utrzymanie właściwego stanu umocnień skarp i dna budowli,
- pielęgnacja betonów polegająca na usunięciu mchów i porostów traw,
- konserwacja elementów metalowych, polegająca na usunięciu rdzy, malowaniu, smarowaniu elementów roboczych,
- wykaszanie, dwukrotnie w ciągu okresu wegetacyjnego, porostów na skarpach rzeki i ławeczkach w obrębie budowli i jej umocnień,
- zwiezenie szandorów do miejsca składowania wraz z wyładunkiem,
- przechowywanie szandorów w okresie zimowym, w miejscu ustalonym wspólnie przez wykonawcę i inwestora.

Eksploatację budowli piętrzących prowadzi się zgodnie z pozwoleniem wodno-prawnym (decyzja) w oparciu o istniejące dokumentacje, tj: instrukcja gospodarowania wodą oraz przy większych obiektach hydrotechnicznych instrukcją eksploatacji. Szczegółowy zakres zleconych prac określa przedmiar prac.

K-05 NAPRAWA BUDOWLI

K 05.01 Prace rozbiórkowe

Roboty rozbiórkowe obejmują usunięcie z terenu budowy wszystkich obiektów budowlanych, w stosunku do których zostało to przewidziane.

Obiekty znajdujące się w pasie robót, nie przeznaczone do usunięcia, powinny być przez Wykonawcę zabezpieczone przed uszkodzeniem. Jeżeli obiekty, które mają być zachowane, zostaną uszkodzone lub zniszczone przez Wykonawcę, to powinny one być odtworzone na koszt Wykonawcy, w sposób zaakceptowany przez Zamawiającego.

Wszystkie obiekty przewidziane do rozbiórki, wykonane z elementów możliwych do powtórnego wykorzystania powinny być usuwane bez powodowania zbędnych uszkodzeń. O ile uzyskane elementy nie stają się własnością Wykonawcy, powinien on przewieźć je na miejsce wskazane przez Zamawiającego.

Jeżeli jest możliwe oraz dopuszczone przez Zamawiającego przewiduje się spalanie nieprzydatnych elementów uzyskanych w wyniku prac rozbiórkowych.

Elementy i materiały, które zgodnie z SST stają się własnością Wykonawcy, powinny być usunięte z terenu budowy.

Doły (wykopy) po usuniętych obiektach budowlanych lub ich elementach, znajdujące się w miejscach, gdzie będą wykonywane wykopy powinny być tymczasowo zabezpieczone. W szczególności należy zapobiec gromadzeniu się w nich wody opadowej.

Doły, w miejscach, gdzie nie przewiduje się wykonania wykopów, należy wypełnić warstwami, odpowiednim gruntem do poziomu terenu i zagęścić.

Jeżeli obiekty „budowlane przeznaczone do usunięcia stanowią elementy użytkowanego układu komunikacyjnego Wykonawca może przystąpić do robót rozbiórkowych dopiero po zapewnieniu odpowiedniego objazdu.

K-05.02 Betonowanie i pielęgnacja

Elementy z betonu powinny odpowiadać wymaganiom:

a) PN-EN-206-1:2002(U) [8] w zakresie wytrzymałości, nasiąkliwości i odporności na działanie mrozu,

b) PN-B-06251 [9] i PN-EN-206-1:2002(U) [8] w zakresie składu betonu, mieszania, zagęszczania, dojrzewania, pielęgnacji i transportu.

Betonowanie konstrukcji należy wykonywać wyłącznie w temperaturach nie niższych niż + 5° C. W wyjątkowych przypadkach dopuszcza się betonowanie w temperaturze niższej niż 5° C, jednak wymaga to zgody zarządzającego realizacją umowy oraz zapewnienia mieszance betonowej temperatury + 20° C w chwili jej układania i zabezpieczenia uformowanego elementu przed utratą ciepła w czasie co najmniej 7 dni.

Bezpośrednio po zakończeniu betonowania zaleca się przykrycie powierzchni betonu lekkimi osłonami wodoszczelnymi, zapobiegającymi odparowaniu wody z betonu i chroniącymi beton przed deszczem i inną wodą.

Woda stosowana do polewania betonu powinna spełniać wymagania normy PN-B-32250 [24].

Dopuszcza się inne rodzaje pielęgnacji po akceptacji zarządzającego realizacją umowy.

Rozformowanie konstrukcji, jeżeli dokumentacja projektowa nie przewiduje inaczej, może nastąpić po osiągnięciu przez beton co najmniej 2/3 wytrzymałości projektowej.

K-06 Montaż drobnych konstrukcji stalowych, okuć i innych drobnych elementów

1. WSTĘP.

1.1. Przedmiot SST

Przedmiotem niniejszej SST są wymagania dotyczące wykonania i odbioru robót związanych z montażem stalowych elementów kładki na jazie koziowym posadowionym na rzecze Nurzec w obrębie wsi Mień

1.2. Zakres stosowania SST

SST jest stosowana jako dokument przetargowy i kontraktowy przy zleceniu i realizacji robót wymienionych w p. 1.1.

Ustalenia zawarte w niniejszej specyfikacji obejmują wszystkie czynności umożliwiające i mające na celu wykonanie wszystkich robót montażowych przewidzianych w projekcie. Obejmują prace związane z dostawą materiałów, wykonawstwem i wykończeniem robót.

1.3. Zakres robót objętych SST

Ustalenia zawarte w niniejszej SST dotyczą zasad prowadzenia robót związanych z przygotowaniem i montażem elementów wymienionych p. 1.1 niniejszej SST.

1.4. Określenia podstawowe

Podstawowe określenia zostały podane w OST.

1.5. Ogólne wymagania dotyczące robót

Wykonawca jest odpowiedzialny za jakość wykonania tych robót oraz ich zgodność z umową projektem wykonawczym pozostałymi SST i poleceniami zarządzającego realizacją umowy. Wprowadzenie jakichkolwiek odstępień od tych dokumentów wymaga akceptacji zarządzającego realizacją umowy (Inspektora Nadzoru).

2. MATERIAŁY.

2.1. Warunki ogólne stosowania materiałów

Montowane będą gotowe urządzenia, prefabrykаты, kompletne, wykonane przez wyspecjalizowane przedsiębiorstwo lub w warsztatach wykonawcy zamówienia, wyszczególnione w dokumentacji projektowej.

3. SPRZĘT.

Ogólne warunki stosowania sprzętu podano w OST p. 5. Sprzęt używany do montażu musi być na wniosek Wykonawcy zaakceptowany przez Inspektora Nadzoru.

4. TRANSPORT.

Materiały mogą być przewożone dowolnymi środkami transportu, Załadunek, transport, rozładunek i składowanie elementów do montażu i zabetonowania powinny odbywać się tak, aby zachować ich dobry stan techniczny.

5. WYKONANIE ROBÓT.

Montaż elementów będzie wykonywany w oparciu o rysunki konstrukcyjne zamieszczone w dokumentacji projektowej.

Wykonanie elementów do montażu:

Wszystkie prefabrykаты i elementy do montażu przewidziane w dokumentacji projektowej powinny być wykonane w zakładzie wytwórczym lub w warsztatach wykonawcy. Urządzenia, materiały i półwyroby stosowane do wykonania powinny posiadać atest dostawy.

Spawane elementy nie mogą być pokrzywione ani zwichrowane.

Wszystkie powierzchnie elementów stalowych niepodlegające obetonowaniu, należy malować dwukrotnie minią chlorokauczukową, a następnie dwukrotnie farbą nawierzchniową chlorokauczukową wodoodporną.

Całość operacji zabezpieczenia powierzchni powinna być wykonana w warsztacie lub zakładzie wytwórczym przed zmontowaniem i zabetonowaniem.

Po ostatecznym montażu dokonać przeglądu pokryć malarskich i uzupełnić ubytki.

6. KONTROLA JAKOŚCI ROBÓT.

Odbiorowi podlegają:

- sprawdzenie zgodności wykonania z Dokumentacją Projektową.
  - sprawdzenie geometryczne składowanych na placu budowy elementów do montażu.
  - sprawdzenie jakości wykonania (klasa stali, pokryć malarskich, obecność wad itp.)
  - sprawdzenie geometryczne ustawienia elementów do zabetonowania. Sprawdzenie to wykonuje się przez bezpośredni pomiar taśmą, poziomicą, łątą i porównanie z projektem.
- odbiór wszystkich elementów wraz z odbiorem powłok malarskich zabezpieczenia antykorozyjnego.

6.1. Kontrola montażu elementów zamknięć do zabetonowania

Sprawdzenie montażu elementów do zabetonowania wykonuje się przez bezpośredni pomiar taśmą pionem i niwelatorem i porównanie z Dokumentacją Projektową.

Badania polegają na stwierdzeniu:

- a), zgodności podstawowych wymiarów z Dokumentacją Projektową,
- b), zachowania rzędnych i odchylenia od położenia poziomego,
- c), odchylenia od położenia pionowego,
- d), prawidłowości i dokładności połączeń między poszczególnymi elementami.

Sprawdzenie należy wykonać przez oględziny zewnętrznych połączeń i przez kontrolę spoin spawów i skręceń połączeń śrub w konstrukcji. Odbiór wszystkich elementów stalowych wraz z odbiorem powłok malarskich zabezpieczenia antykorozyjnego.

Dopuszczalne odchyłki wymiarowe od projektu dla montażu elementów wg. normy BN-74/8950-02 i PN-B-062QQ:2002 - „Konstrukcje stalowe budowlane. Warunki wykonania i odbioru. Wymagania podstawowe”

6.2. Kontrola zabezpieczenia antykorozyjnego

Po montażu i próbach należy dokonać przeglądu powłok malarskich. W przypadku widocznych ognisk korozyjnych i złuszczeń do 1 % powierzchni (I stop, zniszczenia) lub 1 % + 5 % (II stop, zniszczenia) można dokonać lokalnych poprawek malarskich na budowie. W przypadku stwierdzenia korozji powyżej 5 % (III stop, zniszczenia), na etapie odbioru elementów od producenta należy całość elementów konstrukcji zwrócić producentowi celem usunięcia całości powłok malarskich i ponownego zabezpieczenia antykorozyjnego i przedstawienia do ponownego odbioru.

7. OBMIAR ROBÓT.

Jednostką obmiaru jest;

- 1 tona elementów stalowych w formie prefabrykatów ustawionych i zabetonowanych w podporach betonowych, o określonych w dokumentacji technicznej parametrach
- 1 sztuka osprzętu pomocniczego przy mechanizmach wyciągowych, reperów stalowych, bolców stalowych jako znaków wodnych, klamer włazowych, szlabanów wałowych
- 1 mb lat wodowskazowych

8. ODBIÓR ROBÓT.

Na podstawie wyników badań odbiorów wg p. 6 należy sporządzić protokoły odbioru robót. Jeżeli wszystkie wyniki badań były pozytywne, montaż stalowych elementów i innych drobnych elementów wyszczególnionych w dokumentacji projektowej, należy uznać za zgodne z SST.

9. PŁATNOŚĆ.

Płaci się za zamontowane lub wbudowane i odebrane przez Inspektora Nadzoru;

- 1 tonę stalowych elementów - okuć itp.
- 1 mb obsadzonej łąty wodowskazowej
- 1 sztukę zabetonowanej klamry włazowej, znaku wodnego, reperu ściennego
- 1 sztukę osprzętu pomocniczego przy mechanizmach wyciągowych, szlabanu wałowego

Cena jednostkowa uwzględnia zapewnienie niezbędnych czynników produkcji, zakup i dostarczenie na obiekt, montaż oraz oczyszczenie terenu budowy po zakończeniu roboty.

Odpady i ubytki materiałowe są uwzględnione w cenie jednostkowej.

10. PRZEPISY ZWIĄZANE

10.1. Polskie normy

PN-90/B-03200.	Konstrukcje stalowe - Obliczenia statyczne i projektowanie.
PN-80/B-03203.	Konstrukcje stalowe w budownictwie wodnym śródlądowym - Obliczenia statyczne i projektowanie.
PN-81/H-84023.	Stal określonego zastosowania. Gatunki.
PN-83/H-84017	Stal niskostopowa o podwyższonej wytrzymałości. Gatunki.
PN-83/H-84017	Stal niestopowa konstrukcyjna ogólnego przeznaczenia. Gatunki.
PN-82/M-82054/03	Śruby, wkręty i nakrętki. Właściwości mechaniczne śrub i wkrętów.
PN-85/M-82101	Śruby ze łbem sześciokątnym.
PN-88/M-69710	Spawalnictwo. Próba statyczna rozciągania doczołowych złączy spawanych lub zgrzewanych.

10.2. Normy branżowe

1.	BN-67/8811-01.	Budownictwo hydrotechniczne. Obciążenia budowli w obliczeniach statycznych.
2.	BN-74/8950-02.	Konstrukcje stalowe w budownictwie wodnym Wymagania i badania przy odbiorze.
3	BN-75/8943-07.	Znaki wodne. Bolce
	BN-75/8943-08.	Znaki wodne. Klamra
	BN-75/8943-09.	Znaki wodne. Tablice informacyjne
	BN-75/8950-09.	Reper stalowy naścienny

K-07 Zabezpieczenie antykorozyjne konstrukcji stalowych

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot SST

Przedmiotem niniejszej szczegółowej specyfikacji technicznej (SST) są wymagania dotyczące wykonania i odbioru robót związanych z wykonaniem zabezpieczeń antykorozyjnych konstrukcji stalowych naprawianych, oraz nowych konstrukcji stalowych dla wykonania robót naprawczych na jazie.

1.2. Zakres stosowania SST

Szczegółowa specyfikacja techniczna (SST) jest stosowana jako dokument przetargowy przy zleceniu i realizacji robót wymienionych w pkt.1.1.

1.3. Zakres robót objętych SST

Roboty, których dotyczy specyfikacja obejmują wszystkie czynności umożliwiające i mające na celu wykonanie zabezpieczeń antykorozyjnych konstrukcji stalowych podlegających naprawie.

1.4. Określenia podstawowe

Określenia podane w niniejszej SST są zgodne z definicjami zawartymi w odpowiednich normach i wytycznych oraz określeniami podanymi w OST,

1.5. Ogólne wymagania dotyczące robót

Wykonawca jest odpowiedzialny za jakość wykonania robót, bezpieczeństwo wszelkich czynności na terenie budowy, metody użyte przy budowie oraz za ich zgodność z dokumentacją projektową, SST i poleceniami Inżyniera.

2. MATERIAŁY

2.1. Wymagania ogólne

Wszystkie materiały stosowane do wykonania robót muszą być zgodne z wymaganiami niniejszej SST i dokumentacji projektowej. Do wykonania robót mogą być stosowane wyroby budowlane spełniające warunki określone w:

Ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2023 poz. 682),

Ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1213)

Ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2023 r. poz. 215)

Na Wykonawcy spoczywa obowiązek posiadania dokumentacji wyrobu budowlanego wymaganej przez w/w ustawy lub rozporządzenia wydane na podstawie tych ustaw.

2.2. Wymagania szczegółowe

Rozpuszczalniki:

benzyna do ekstrakcji powinna odpowiadać wymaganiom normy: PN-C-96022:1956,

rozcieńczalnik do wyrobów poliwinylowych i chlorokauczukowych powinny odpowiadać wymaganiom normy: PN-C-81953:1997,

Farby: farby chlorokauczukowe do gruntowania powinny odpowiadać wymaganiom norm: PN-C-81910:1997

-farby, emalie chlorokauczukowe powinny odpowiadać wymaganiom norm PN-C-81910:20Q2 i PN-C-616Q8:1998 Inne materiały:

- materiały pomocnicze służące do odłuszczenia i czyszczenia stalowych elementów konstrukcji zatwierdzone przez Inspektora do stosowania.

2.3. Składowanie materiałów i konstrukcji

Materiały do zabezpieczeń antykorozyjnych dostarczone na budowę powinny być składowane w magazynie w oryginalnych opakowaniach, zabezpieczone przed uszkodzeniami mechanicznymi i innymi czynnikami pogorszającymi własności materiałów.

3. SPRZĘT

Roboty związane z zabezpieczeniem antykorozyjnym konstrukcji stalowych mogą być wykonywane ręcznie lub mechanicznie przy użyciu

dowolnego sprzętu przeznaczonego do wykonywania zamierzonych robót.

Sprzęt do czyszczenia elementów konstrukcji stalowej:

- agregat do czyszczenia metodą strumieniowo-ścierną (śrutowanie, piaskowanie)

- szlifierki, szczotki druciane rotacyjne

- szczotki druciane ręczne, szczotki z włosia naturalnego lub sztucznego

- pędzle okrągłe i płaskie z włosia naturalnego lub sztucznego o zróżnicowanym stopniu sztywności i długości włosia

- żurawiami samochodowymi

Sprzęt wykorzystywany przez Wykonawcę powinien być sprawny technicznie i spełniać wymagania w zakresie BHP.

4. TRANSPORT

Środki transportu wykorzystywane przez Wykonawcę powinny być sprawne technicznie i spełniać wymagania techniczne w zakresie BHP oraz przepisów o ruchu drogowym. Warunki transportu materiałów malarskich muszą spełniać wymogi normy PN-C-81400:1989 - Wyroby lakierowe. Pakowanie, przechowywanie i transport

5. WYKONANIE ROBÓT

5.1. Ogólne warunki wykonywania robót

Wykonanie robót powinno być zgodne z warunkami określonymi w projekcie.

Wykonawca przedstawi Inżynierowi do akceptacji projekt organizacji i harmonogram robót uwzględniający wszystkie warunki, w jakich będą wykonywane roboty związane z wykonaniem zabezpieczeń antykorozyjnych elementów konstrukcji stalowej.

5.2. Przygotowanie powierzchni do malowania

Z badań dotyczących sposobu przygotowania powierzchni stali konstrukcyjnej przed malowaniem wynika, że staranność przygotowania powierzchni wpływa w sposób zasadniczy na trwałość pokryć antykorozyjnych. Trwałość antykorozyjnego pokrycia wzrasta w miarę zwiększenia stopnia czystości, do jakiego doprowadza się powierzchnię stalowego obiektu przed malowaniem. Bardzo dokładnego przygotowania powierzchni wymaga się w przypadku:

- eksploatacji obiektu w atmosferze agresywnej o dużej wilgotności środowiska oraz bezpośrednim działaniu agresywnych par i gazów oraz roztworów kwasów, zasad i soli;

- działania zmiennych temperatur

- w przypadku trudnodostępnych części konstrukcji.

Stan powierzchni elementów konstrukcji stalowych przed malowaniem uzależniony jest od wielu czynników, a mianowicie:

- metody obróbki metalu (np. walcowanie na zimno, na gorąco, odlewanie, odkuwanie itp.),

- zabiegów dokonywanych w procesie obróbki (np. obróbka cieplna, mechaniczna, spawanie},

- sposób jego przechowywania (magazyny suche, składowanie na wolnym powietrzu itp.}.

W związku z tym na powierzchni metalu mogą występować zanieczyszczenia takie jak: rdza, zgorzelina, wilgoć, oleje i smary, zendra z procesu spawania, sole nieorganiczne i organiczne, kwasy i alkalia, kurz, pył, a stare powierzchnie dodatkowo pokryte powłoką malarską i brudem. Rdza, są to produkty korozji żelaza i jego stopów, składające się z uwodnionych wodorotlenków żelaza. Rdza może absorbować inne substancje jak sole mineralne, wodę, pył i kurz. Nieusunięte z powierzchni żelaza przed malowaniem w obecności soli wodo rozpuszczalnych powoduje powstawanie ogniw lokalnych. Zjawisko to jest tym groźniejsze, że początkowo jest ona dla oka niewidoczna. Rdza często rozprzestrzenia się pod powłoką stopniowo a następnie przebija się przez pokrycie przeciwrzdzewne.

Zgorzelina - ujemny wpływ na jakość stali ma zgorzelina, powstająca w procesie walcowania na gorąco. Na skutek skurczów i rozkurczów podłoża stalowego, spowodowanych zmianami temperatury i uszkodzeń mechanicznych powstających przy transporcie, grubsze warstwy zgorzeliny początkowo szczelnie zaczynają pękać i przy dostępie wilgoci stają się przyczyną powstawania tzw. ogniw lokalnych (różnica potencjałów między zgorzeliną a żelazem). Wszystkie te zanieczyszczenia osłabiają właściwości ochronne pokrycia, powodując:

- zmniejszenie przyczepności powłoki,
- niewysychanie pokrycia,
- powstawanie korozji podpowłokowej,
- występowanie zanieczyszczeń i pęcherzy.

Oczyszczanie elementów stalowych musi być poprzedzone mechanicznym usunięciem nierówności powstających na powierzchni w procesach produkcyjnych, takich jak: ciecienie, gięcie, spawanie lub wiercenie otworów. Mechaniczne usuwanie nierówności polega na:

usuwaniu zadziórów i zaokrągleniu krawędzi,

- wyrównaniu spoin,
- wyrównanie nierówności po spawaniu punktowym,
- wyrównaniu za pomocą szlifowania odlewów,
- wyrównaniu falistości blach,
- wyrównaniu szczelin powstałych w miejscach łączenia.

Oczyszczanie elementów stalowych z rdzy, zgorzelin wykonuje się: przez szcietkowanie szcietkami stalowymi rotacyjnymi, ręcznymi lub czyszczenie metodą strumieniowo-ścierną (śrutowanie, piaskowanie). Metody mechaniczne stosuje się pod warunkiem właściwego doboru parametrów oczyszczania i odpowiedniego ścierniwa.

Oczyszczane powierzchnie muszą osiągnąć odpowiednią chropowatość powierzchni, czyli maksymalna amplituda nierówności tzw. Mikro-wierzchołków i mikro-wgłębień osiąga wartość zgodnie z normą PN-79/H-97070, wg której chropowatość Rz nie powinien przekroczyć 40 μm . Na ogół przyjmuje się, że chropowatość powierzchni nie powinna przekraczać 1/3 całej grubości powłoki malarskiej. Gdy chropowatość powierzchni jest większa, należy odpowiednio zwiększyć grubość pokrycia lakierowego w celu dobrego pokrycia mikro wierzchołków. W przypadku, gdy mikro wierzchołki pokryte są cienką powłoką może to przyspieszyć korozję. Dość istotną sprawą jest uzyskanie jednakowej chropowatości na całej oczyszczonej powierzchni. Określona chropowatość powierzchni oraz żądany profil chropowatości można uzyskać przy odpowiednim ustaleniu parametrów procesów oczyszczania oraz użycie odpowiedniego ścierniwa.

Docelowy stan czystości to 1-szy stopień czystości tj.:

- wygląd ogólny powierzchni chropowata, metalicznie czysta, ze śladami śrutowania, barwa jednolita jasnoszara
- pozostałość ściśle przylegającej zgorzeliny walcowanej brak
- rdza brak
- zanieczyszczenia luźno przylegające (kurz, olej, smar itp.,) brak

5.3. Przygotowanie farb do malowania

Przygotowanie wyrobu malarskiego do malowania obejmuje następujące czynności:

usunięcie kożucha, jeżeli utworzył się w czasie magazynowania,

- wymieszanie,
- sprawdzenie lepkości handlowej,
- doprowadzenie do lepkości roboczej,
- przefiltrowanie.

W niektórych typach wyrobów malarskich wytwarza się kożuch. Przed malowaniem kożuch z powierzchni wyrobu należy w całości dokładnie usunąć. Następnie farbę starannie wymieszać ręcznie lub mechanicznie. Specjalną uwagę należy zwrócić na rozprowadzenie osadu spoczywającego na dnie pojemnika. Po zakończeniu mieszania otrzymany wyrób musi być jednorodny. Bardzo ważnym czynnikiem jest lepkość wyrobu. Rozróżnia się lepkość handlową, czyli lepkość, jaką powinien posiadać wyrób malarski dostarczony przez producenta oraz lepkość stosowaną do nanoszenia wyrobu. Wyroby malarskie o lepkości handlowej posiadają zazwyczaj lepkość

większą od wymaganej lepkości roboczej, zachodzi więc konieczność ich rozcieńczania rozcieńczalnikiem, przeznaczonym wyłącznie dla określonego wyrobu. Stosowanie innych rozcieńczalników może spowodować wytrącenie substancji błonotwórczej, czyli zniszczenie wyrobu.

Pomiar lepkości wyrobów lakierowych przeprowadza się wiskozymetrem Forda, zwanym kubkiem Forda. Lepkość robocza w zależności od metody nanoszenia waha się w granicach:

- do malowania pędzlem 40-100 s
- do natrysku pneumatycznego 20-40 s
- do natrysku bezpowietrznego 25-40 s
- do zanurzania 20-35 s
- do polewania 35-60 s

Ilość rozcieńczalnika dodanego do wyrobu lakierowego nie powinna przekraczać 5% objętości wyrobu przy malowaniu pędzlem oraz 10% przy malowaniu natryskiem pneumatycznym. Nadmierne rozcieńczenie wyrobu powoduje pogorszenie właściwości powłoki ze względu na zmniejszenie się w niej substancji błonotwórczej.

Powstają tendencje do tworzenia się zacieków, osłabieniu połysku, krycia i właściwości mechanicznych.

5.4. Wykonanie powłok malarskich

Przed przystąpieniem do wykonania powłok malarskich powinien być dokonany odbiór oczyszczony elementów konstrukcji stalowej przez Komisję Odbioru. Wynikiem odbioru jest protokół Komisji Odbioru i odpowiedni wpis Inżyniera do Dziennika Budowy.

Odtłuszczenie

Przed wykonaniem powłok malarskich zabezpieczane elementy konstrukcji stalowych po oczyszczeniu należy odtłuścić rozpuszczalnikami organicznymi np. benzyną do ekstrakcji bądź roztworem o składzie 10 dm³ wody, 0,5 dm³ roztworu wodnego amoniaku i około 100 cm³ detergentu lub rozpuszczalnika organicznego, lub alternatywnie innymi preparatami zalecanymi przez producenta farb antykorozyjnych.

Gruntowanie jest podstawą trwałości całego pokrycia malarskiego. Współdziałanie z podłożem warstwy gruntującej zestawu ma zasadniczy wpływ na efekt ochronny. Na efektywność oddziaływania fizykochemicznego warstwy gruntującej podłoże wpływa czystość podłoża metalowego, rozwinięcie powierzchni (chropowatość), lepkość wyrobu oraz technologia nakładania warstwy gruntującej. Przyczepność farb podkładowych do gruntowania jest wynikiem dobrej zwilżalności podłoża przez farbę. Przy nakładaniu farb podkładowych do gruntowania wskazane jest stosowanie pędzla. Farba powinna być starannie wtarta w podłoże. Metoda ta pozwala na dobre zwilżenie podłoża oraz zemulgowanie znajdujących się na nim drobnych zanieczyszczeń w postaci tłuszczu, wody i zaadsorbowanych gazów. Efektywne dyspergowanie występujących na powierzchni zanieczyszczeń następuje w przypadku nakładania farb pędzlem lub natryskiem bezpowietrznym. Korzystne to zjawisko nie występuje w przypadku nakładania farb do gruntowania metodą natrysku pneumatycznego lub przez zanurzenie. Przy nakładaniu pierwszej warstwy farb do gruntowania na ogół stosuje się farby o niezbyt wysokiej lepkości, dzięki czemu uzyskuje się lepsze zwilżenie podłoża przy równoczesnym zapewnieniu dobrej adhezji całego zestawu malarskiego. Otrzymuje się jednak cienkie powłoki, które należy pokryć drugą warstwą gruntującą dla uzyskania odpowiedniej grubości.

Malowanie nawierzchniowe chroni warstwy farby gruntowej przed wpływami czynników zewnętrznych, równocześnie nadaje pewien efekt dekoracyjny pokryciu malarskiemu. Malowanie nawierzchniowe polega na nałożeniu dwóch lub więcej warstw wyrobów malarskich, Rodzaj nałożonych powłok, ilość i grubość są uzależnione od warunków eksploatacyjnych i od stopnia agresywności korozyjnej środowiska. Ilość nałożonych warstw oraz odpowiednie ich grubości zapewniają szczelność całego zestawu powłok i hamują przenikanie do powłoki gruntowej i podłoża wszelkich czynników sprzyjających procesowi korozji (np. tlenu, pary wodnej i innych gazów). Powłoki nawierzchniowe nakładane są pędzlem, metodę natryskową można zastosować wyłącznie w kabinach malarskich.

Poszczególne warstwy farb lub emalii nawierzchniowych powinny być nakładane w odpowiednich odstępach czasu zapewniających wyschnięcie warstwy poprzedniej. Pokrycie malarskie po wysuszeniu należy przed oddaniem do eksploatacji poddać procesowi sezonowania. W zależności od rodzaju zastosowanego wyrobu lakierowego, sezonowanie pokryć trwa nawet 2 tygodnie, po czym powłoki uzyskują pełną, właściwą odporność na działanie czynników atmosferycznych, chemicznych i innych w zależności od przeznaczenia powłoki. W czasie sezonowania powłoki malarskie nie wymagają żadnych specjalnych zabiegów, a jedynie zapewnienia ochrony przed działaniem agresywnych czynników zewnętrznych.

Warunki wykonywania prac malarskich

Jakość powłok ochronnych na konstrukcjach należy w dużym stopniu od warunków, w jakich przeprowadza się malowanie. Do warunków tych należą przede wszystkim czynniki klimatyczne. Najodpowiedniejszymi warunkami do przeprowadzenia malowań przy użyciu większości wyrobów lakierowych jest wilgotność względna powietrza powyżej 65% (nie dotyczy to wyrobów wodorozcieńczalnych) oraz temperatura otoczenia w

granicach od 15 do 35°C. Nie należy w żadnym wypadku podejmować prac malarskich w temperaturze poniżej 5°C w przypadku malowania pędzlem. Przy wilgotności względnej powietrza poniżej 60% warstwa wilgoci jest bardzo cienka, prawie monocząsteczkowa i z łatwością emulguje się z nakładanym wyrobem lakierowym, przez co staje się nieszkodliwa dla pokrycia. Ze wzrostem wilgotności grubość tej warstwy wzrasta, by przy wilgotności względnej rzędu 100% osiągnąć grubość kilkudziesięciu mikrometrów. Taka ilość wody nie jest dla procesu malowania i trwałości powłok obojętna. Zaabsorbowana na malowanych powierzchniach wilgotność pogarsza trwałość powłoki, powoduje jej zbielenie i może prowadzić do powstania pęcherzy oraz korozji podpowłokowej.

Na trwałość powłoki lakierowej ujemny wpływ ma również malowanie przy zbyt dużym nasłonecznieniu oraz malowanie podłoża nadmiernie nagrzanego. Temperatura powierzchni malowanego elementu nie powinna w żadnym wypadku przekraczać temperatury +40°C. Malowanie w podwyższonej temperaturze utrudnia rozprowadzanie wyrobów lakierowych po powierzchni, a gwałtownie parujące rozpuszczalniki tworzą w powłoce pęcherzyki, spękania i pory. Z tego względu wykonywanie prac malarskich na elewacjach, obiektach i konstrukcjach zewnętrznych w okresie upałów lub wietrznej pogody jest niewskazane, gdyż powoduje zbyt szybkie i nierównomierne wysychanie wyrobów lakierowych. Należy pamiętać, że przy temperaturze powietrza 25°C miejsca nasłonecznione mogą mieć powyżej 40°C, a przy 35°C podłoże może się nagrzać powyżej 60°C. Malowanie powinno przeprowadzać się w temperaturze nie niższej niż 5°C przy wilgotności nie wyższej niż 80-90%. Nie należy malować konstrukcji ogrzanych do temperatury powyżej 40°C. Miejsce pracy powinno być dobrze oświetlone a dostęp pyłu i kurzu bardzo ograniczony. Niedopuszczalne jest wykonywanie prac malarskich na wolnym powietrzu w czasie złej pogody, deszczu, mgły oraz wczesnych godzin rannych i późnych popołudniowych, gdy na powierzchni konstrukcji występuje rosa.

Malowanie pędzlem

Malowanie pędzlem jest najstarszą i najbardziej rozpowszechnioną metodą stosowaną zwłaszcza przy malowaniu farbami podkładowymi. Metoda ta pozwala na dokładne wtarcie wyrobu we wszelkie nierówności oraz dobre zwilżenie nim malowanej powierzchni, co ma dodatni wpływ na ochronę przeciwkorozyjną i polepsza przyczepność do powłoki. Do dalszych zalet malowania pędzlem należą:

- najskuteczniejsze zmniejszenie niekorzystnego wpływu wilgoci, praktycznie zawsze obecnej na powierzchni malowanego przedmiotu, (wielokrotne przejście pędzlem po tej samej powierzchni, pozwala na zemulgowanie wilgoci),
- stosunkowo małe straty farby w czasie malowania,
- większe bezpieczeństwo przy nakładaniu farb zawierających szkodliwe pigmenty,
- ograniczenie zatrucia malarza parami rozpuszczalników.

Do malowania przeciwrzdzewnego stosuje się najczęściej pędzle ze szczeciny świnińskiej lub z włókna syntetycznego. Pędzle z włókien syntetycznych są bardzo trwałe, ale słabo zwilżają się farbą. Do malowania farbami nawierzchniowymi zaleca się pędzle o dłuższym i miękkim włosiu. Wielkość i kształt pędzla oraz rodzaj włosia muszą być dostosowane do rodzaju nakładanego wyrobu i charakteru malowanej powierzchni i tak:

- pędzle okrągłe poleca się do malowania farbami przeciwrzdzewnymi oraz do malowania powierzchni profilowanych i rurociągów,
- pędzle płaskie poleca się przede wszystkim do malowania gładkich powierzchni oraz naroży i miejsc trudno dostępnych.

Przy malowaniu pędzlem do uzyskania powłoki o jednolitej grubości, bez zacieków i zmarszczeń należy przestrzegać ogólnych zasad:

- nie nabierać na pędzel zbyt dużej ilości farby,
- podczas malowania pędzle należy prowadzić pod kątem 45 do 50° do malowanej powierzchni,
- farbę należy mocno wcierać w malowane podłoże,
- farby nawierzchniowe wykazują większą tendencję do spływania, dlatego rozprowadza się je i wygładza dość energicznie,
- przy malowaniu farbami szybkooschnącymi, np. akrylowymi, poliwinylowymi i chlorokauczukowymi oraz innymi wyrobami o niezbyt dobrej rozlewności, należy dobierać na pędzel dość dużo farby, po czym szybko rozprowadzić, stosując małą ilość pociągnięć pędzlem.

Odpowiednie wymalowanie uzyskuje się stosując wyrób lakierowy o właściwej lepkości. Najczęściej lepkość robocza do malowania pędzlem, mierzona kubkiem Forda nr 4 w temperaturze 20°C, zawarta jest w granicach 50-90 s.

W celu zapewnienia trwałości pędzli należy je bezpośrednio po zakończeniu malowania dokładnie umyć rozpuszczalnikiem tego samego typu, jaki był używany do rozcieńczania wyrobu.

Malowanie pędzlem, pomimo tego, że jest bardzo pracochłonne i mało wydajne, w niektórych przypadkach jest nadal niezastąpione, np. do malowania szorstkich i nierównych powierzchni, przy malowaniu azurowych

konstrukcji metalowych na dużych wysokościach. W porównaniu z innymi sposobami nanoszenia, malowanie pędzlem zapewnia osiągnięcie wielu istotnych korzyści, a mianowicie:

1. Umożliwia dokładniejsze wtarcie wyrobu lakierowego w pory i nierówności podłoża oraz dokładniejsze pomalowanie konstrukcji ażurowych i profilowanych. Należy pamiętać, że większość powierzchni drewnianych i metalowych jest niejednorodna i w przekroju poprzecznym wykazują znaczną ilość mikro wierzchołków i mikro wgłębień.

2. Wielokrotne przejście pędzla po tej samej powierzchni pozwala na zemulgowanie cienkiej warstwy wilgoci prawie zawsze obecnej na powierzchniach przeznaczonych do malowania. Natomiast przy gruntowaniu zawilgoconych powierzchni metodą natrysku mini warstewka wilgoci, pozostałych elektrolitów i zanieczyszczeń zostają uwięzione pod powłoką malarską. Powodują one szybkie niszczenie powłoki lakierowanej oraz podpowłokową korozję stali. Tym samym metoda malowania pędzlem jest najmniej wrażliwa na niekorzystne warunki atmosferyczne.

Malowanie pędzlem jest najbardziej odpowiednią metodą nanoszenia przy niezbyt dokładnym oczyszczeniu powierzchni metalu. Pozostające na powierzchni produkty korozji oraz inne zanieczyszczenia zostają w czasie malowania pędzlem zdyspergowane w materiale malarskim lub zwilżone, wskutek czego zmniejsza się intensywność korozji podpowłokowej w porównaniu z innymi metodami nakładania.

3. Daje minimalne straty materiału malarskiego przy malowaniu.

Opisane zalety malowania pędzlem predysponują tę metodę do nakładania farb do gruntowania. Trwałość i skuteczność malowania uzależniona jest w znacznym stopniu do dokładnego przylegania farb gruntowych do podłoża. Do gruntowania należy zasadniczo używać okrągłych pędzli pierścieniowych lub trzonkowych z włosiem krótkim i twardym, gdyż chodzi przy tym o silne wcieranie farby w podłoże. Lakiery i farby nawierzchniowe oraz emalie nanosi się pędzlami płaskimi o dłuższym oszlifowanym włosiu, bardziej miękkim, pozwalającym na równomierne rozprowadzenie wyrobu lakierowego bez pozostawiania śladów pędzla.

Malowanie pędzlem rozpoczyna się od wstępnego pokrycia zawieńć, spawów, krawędzi, naroży, główek, nitów i śrub oraz innych miejsc, w których powłoka po wyschnięciu jest cieńsza z uwagi na działanie napięcia powierzchniowego wyrobu malarskiego. Technika malowania pędzlem polega na wielokrotnym nakładaniu i rozprowadzaniu wyrobu lakierowego sposobem krzyżowym, to znaczy pionowymi i poziomymi pociągnięciami pędzla. Uzyskaną przez świeże pomalowanie wyrobami lakierowymi powłokę o gorszej rozlewności można jeszcze wygładzić przez delikatne rozcieranie, wyrównywanie końcem pędzla wzdłuż i wszerz.

Przy nanoszeniu pędzlem wyrobów szybko schnących (jak np. akrylowych, nitrocelulozowych, poliwinylowych, styrenowanych i poliuretanowych), co sprawia wielu malującym użytkownikom duże trudności, należy stosować inną technikę nakładania. Do ich nakładania powinno używać się wyłącznie miękkich, długich pędzli płaskich. Najlepsze są pędzle o rozczepionych końcówkach włosia. Na wstępie wyrób lakierowy o lepkości handlowej rozcieńcza się do najniższej lepkości roboczej, najlepiej za pomocą trudno lotnego rozpuszczalnika lub rozcieńczalnika. W odróżnieniu od techniki malowania wyrobami olejnymi, wyroby szybko schnące nakłada się szybko, w sposób zdecydowany, prowadząc płaski pędzel w stosunku do powierzchni pod niewielkim kątem i w jednym kierunku, starając się by nakładana warstwa wyrobu lakierowego uległa jak najmniejszemu napowietrzeniu. Na pędzel nabiera się dużą ilość wyrobu lakierowego, starając się pokryć powierzchnię za pierwszym razem jak najrównomierniej, zawracając pędzlem na niewielką odległość na pomalowane miejsce dla "zebrania" banieczek powietrza lub lepszego rozprowadzenia wyrobu w zasadzie nie więcej niż 2-3 razy. Ze względu na szybkie schnięcie powłoki lakierowej niewskazane jest wielokrotne zawracanie pędzlem na powierzchnię już pomalowaną, gdyż może to spowodować naruszenie świeżo nałożonej warstwy, czego objawem będą ślady przejść aż do podłoża, względnie nawet naruszenie przedniej warstwy.

Przy nanoszeniu ostatniej dekoracyjnej warstwy nawierzchniowej nanosi się emalię trochę bardziej rozcieńczoną, co ułatwia rozprowadzeniu wyrobu po powierzchni a w rezultacie poprawia dekoracyjny wygląd wymalowania.

Grubość powłok malarskich

Przewidziane dokumentacją projektową zabezpieczenie antykorozyjne elementów konstrukcji stalowej:

- warstwa podkładowa 2 x farba chlorokauczukowa chemooodporna do gruntowania, przeciwrzdewną
- warstwa nawierzchniowa 2 x emalią chlorokauczukowa, chemooodporna

Łączna grubość powłoki malarskiej 120 -t-150 mikronów.

6. KONTROLA JAKOŚCI

6.1. Wymagania ogólne

Kontrola jakości wykonania zabezpieczenia antykorozyjnego konstrukcji stalowej nowej jak i renowacji konstrukcji już istniejących polega na sprawdzeniu zgodności z dokumentacją projektową oraz wymaganiami podanymi w normach oraz niniejszej SST.

Kontrola powinna być prowadzona wg ustalonego Planu Kontroli, obejmującego między innymi podział obiektu na części podlegające osobnej ocenie oraz szczegółowe określenie zakresu, celu kontroli, częstotliwości badań, Poszczególne etapy wykonania zabezpieczeń antykorozyjnych są odbierane przez Inżyniera poprzez sporządzenie odpowiedniego protokołu. Ocena poszczególnych etapów robót potwierdzana jest wpisem do Dziennika Robót.

6.2. Zakres kontroli i badań

Materiały stosowane do wykonania zabezpieczeń antykorozyjnych podlegają kontroli zgodnie z wymaganiami podanymi w niniejszej SST. Przed wbudowaniem każdorazowo stosowane materiały powinny uzyskać akceptację Inżyniera. Wykonanie zabezpieczeń antykorozyjnych podlega kontroli zgodnie z wymaganiami podanymi w niniejszej SST. Kontroli podlega:

oczyszczenie elementów konstrukcji stalowych objętych renowacją do stopnia czystości określonego w niniejszej SST p. 5.2

określenie przyczepności powłok do podłoża wg. norm PN-C-81531:1980 i PN-EN ISO 4624:2004

przygotowanie farb do malowania wg. niniejszej SST p. 5.3

jakość wykonania zabezpieczeń antykorozyjnych wg. niniejszej SST p. 5.4 i PN-C-81519:1979

sprawdzenie łącznej grubości powłok malarskich wg. niniejszej SST p. 5.4 i norm PN-C-81515:1974, PN-EN ISO 2808:2000

7. OBMIAR ROBÓT

Jednostką obmiarową oczyszczenie elementów konstrukcji stalowych objętych renowacją do 1-go stopnia czystości określonego w niniejszej SST p. 5.2 jest 1 m² [metr kwadratowy]

Jednostką obmiarową wykonania zabezpieczeń antykorozyjnych wg. niniejszej SST p. 5.4 i norm PN-C-81519:1979, PN-C-81515:1974, PN-EN ISO 2808:2000 jest 1 m² [metr kwadratowy]

8. ODBIÓR ROBÓT

Inżynier, w porozumieniu z Wykonawcą dokona odbioru faktycznie wykonanych przez Wykonawcę robót zgodnie z postanowieniami zawartymi w niniejszej SST.

Jeżeli wszystkie pomiary i badania z zachowaniem parametrów podanych w dokumentacji projektowej, przywołanych normach i niniejszej SST dają

wyniki pozytywne wykonane roboty Inżynier uznaje za zgodne z wymaganiami kontraktu. Jeżeli choć jeden z pomiarów dały wynik ujemny, Inżynier uznaje roboty za niezgodne z wymaganiami kontraktu i poleca doprowadzenie robót do zgodności z wymaganiami.

9. PODSTAWA PŁATNOŚCI

Płatność za jednostkę wykonanej i odebranej roboty określonej w p. 7 niniejszej SST Cena jednostkowa obejmuje:

zakup i sprowadzenie materiałów niezbędnych do wykonania robót określonych w niniejszej SST, oczyszczenie elementów konstrukcji stalowych objętych renowacją do 1-go stopnia czystości, wykonanie zabezpieczeń antykorozyjnych wg. niniejszej SST p. 5.4, wykonanie rusztowań i zabezpieczeń miejsca pracy przed warunkami atmosferycznymi, oczyszczenie miejsca pracy, kontrolę jakości robót, wykonanie niezbędnych pomiarów i badań wymaganych niniejszą SST lub zleconych przez Inżyniera gromadzenie wyników przeprowadzonych pomiarów i badań
Cena zawiera również zapas na odpady i ubytki materiałowe.

10. PRZEPISY ZWIĄZANE

10.1. Normy

PN-H-97053:1971 Ochrona przed korozją. Malowanie konstrukcji stalowych. Ogólne wytyczne

PN-H-97070;1979 Ochrona przed korozją. Pokrycia lakierowe, Ogólne wytyczne

PN-EN ISO12944-1:2001 Farby i lakiery. Ochrona przed korozją konstrukcji stalowych za pomocą ochronnych systemów malarskich. Część 1: Ogólne wprowadzenie

4. PN-EN ISO12944-2:2001 Farby i lakiery Ochrona przed korozją konstrukcji stalowych za pomocą ochronnych systemów malarskich Część 2: Klasyfikacja środowisk

5. PN-EN ISO12944-3:2001 Farby i lakiery. Ochrona przed korozją konstrukcji stalowych za pomocą ochronnych systemów malarskich. Część 3: Zasady projektowania

6. PN-EN ISO12944-5:2001 Farby i lakiery Ochrona przed korozją konstrukcji stalowych za pomocą ochronnych systemów malarskich Część 5: Ochronne systemy malarskie

7. PN-EN ISO12944-6:2001 Farby i lakiery. Ochrona przed korozją konstrukcji stalowych za pomocą ochronnych systemów malarskich. Część 6: Laboratoryjne metody badań właściwości

8. PN-EN ISO 12944-7:2001 Farby i lakiery Ochrona przed korozją konstrukcji stalowych za pomocą ochronnych systemów malarskich Część 7: Wykonywanie i nadzór prac malarskich

9. PN-EN ISO12944-8:2001 Farby i lakiery Ochrona przed korozją konstrukcji stalowych za pomocą ochronnych systemów malarskich Część 8: Opracowanie dokumentacji dotyczącej nowych prac i renowacji
10. PN-EN ISO 4618-3:2001 Farby i lakiery. Terminy i definicje dotyczące wyrobów lakierowych. Część 3: Przygotowanie powierzchni i metody nakładania
- PN-C-81400:1989 Wyroby lakierowe. Pakowanie, przechowywanie i transport
- PN-C-96022:1956 Przetwory naftowe. Benzyna do ekstrakcji
- PN-C-81953;1997 Rozcieńczalnik do wyrobów poliwinylowych i chlorokauczukowych ogólnego stosowania
- PN-C-81910:1997 Farby chlorokauczukowe do gruntowania
- PN-C-81608;1998 Emalie chlorokauczukowe
- PN-C-81910:2002 Farby chlorokauczukowe
- PN-EN ISO 2808:2000 Farby i lakiery. Oznaczanie grubości powłoki
- PN-EN ISO 4624:2004 Farby i lakiery. Próba odrywania do oceny przyczepności
- PN-C-81519:1979 Wyroby lakierowe. Określanie stopnia wyschnięcia i czasu wysychania
- PN-C-81515:1974 Wyroby lakierowe. Nieniszczący pomiar grubości powłok.
- PN-C-81503:1972 Wyroby lakierowe. Wstępne próby techniczne.
- PN-C-81508:1981 Oznaczenia czasu wypływu wyrobów lakierowych i farb graficznych kubkami wypływowymi (lepkość umowna).
- PN-C-81531:1980 Określenie przyczepności powłok do podłoża oraz przyczepności międzywarstwowej.

KIEROWNIK
Adam Laskowski

DYREKTOR
Sławomir Lipka

